

Hej,

Vi, de organisationer som undertecknar detta brev, känner en stor oro ang. EU-direktivet 2009/125/EC om EU:s projekt Ecodesigns implikationer för scenkonsten i Sverige och resten av Europa. Oron från vår sida riktas specifikt mot regelverket kring tillverkningen och försäljningen av ljuskällor inom unionen som nu håller på att arbetas fram och som är tänkta att ersätta de nuvarande riktlinjerna som gäller fram till och med 2019.

Ecodesign - EU-direktivet 2009/125/EC

Ecodesign – EU:s projekt för att effektivisera och minimera energikonsumtion arbetar just nu med en översyn av de ljuskällor som får tillverkas och säljas inom EU från och med 2020. I korthet går denna del av förslaget ut på att gradera ljuskällors effektivitet utifrån en skala som går från A-G där A är mest energieffektivt och G minst. Enligt den nya skalan kommer de minst effektiva ljuskällorna (G) vara tvungna att leverera ett ljusflöde på minst 85 lumen per förbrukad watt. Kombinerat med detta föreslås även alla lampor innehållande volfram (=glödtråd) att förbjudas för att istället gå över till LED-teknik. Förslaget innehåller även en begränsning på 0,5 watt för hur mycket energi en ljuskälla får förbruka i viloläge.

Påverkan för scenframställningar

För gemene man är detta inget problem, t.ex. för de ljuskällor man har i sitt hem. För starkare ljuskällor blir det dock ett stort problem. Både i det just nu gällande EU-direktivet och i det kommande finns undantag för t.ex. sjukvård, trafik, militär, osv. som även efter att det nya direktivet träder i kraft kommer kunna använda ljuskällor som inte uppfyller de nya kraven.

För scenljus finns inget sådant undantag. Detta gäller inte enbart teatern, utan samtliga branscher som nyttjar strålkastare, t.ex. inom film, musik, konferens. Gränsen på 85 lumen/watt är i sig ett dråpslag men tillsammans med förbudet mot glödtrådslampor blir det i praktiken omöjligt att bedriva scenkonstverksamhet i Europa som vi känner den idag. Detta då LED-tekniken inte är tillräckligt effektiv idag och den inte beräknas hinna ikapp förrän om ca. 10 år. Gränsen på 0,5 watt energiförbrukning i viloläge innebär även att scenljus inte kan programmeras för att användas i en föreställning, konsert eller liknande verksamhet. Detta på grund av att scenljus är beroende av att kunna förbruka mer energi i viloläge för att kunna tändas tillräckligt snabbt.

Påverkan för amatörkulturföreningar

Vi som undertecknar detta brev företräder ett stort antal amatörkulturföreningar där tusentals personer varje vecka runt om i landet engagerar sig kulturellt på fritiden, varav många också har ansvar för anställd personal. För många av dessa skulle det nya förslaget innebära slutet. Vi i Sverige och Norden sitter i en situation olik den för resten av Europa då vi har en unik föreningsmodell som bygger på att verksamheten i många fall finansieras med kommunala och regionala bidrag. Dessa föreningar har inte möjlighet att genomföra den omställning som skulle krävas genom det nya förslaget.

Även om tekniken fanns idag, vilket den som nämnt ovan inte gör, skulle en amatörkulturförening inte ha möjlighet att genomföra omställningen inom den tid som

lagförslaget ger. För föreningar som själva äger sina strålkastare finns inte ekonomin för att ersätta dem och för föreningar som hyr in sig på andra teatrar och/eller eventlokaler föreligger en stor risk att hyrorna kommer öka avsevärt då ägarna av dessa lokaler kommer behöva göra stora investeringar i att byta ut alla strålkastare.

Det oundvikliga kan skjutas upp för en kort tid, genom att hamstra glödbaserade ljuskällor till de strålkastare man redan har, men inom en snar framtid kommer samtliga befintliga strålkastare att vara värdelöst skrot. För många amatörbaserade kulturföreningar i Sverige vore detta dödsstöten.

Uppmaning

Vi har en djup förståelse för behovet att införa nya energibesparande åtgärder då vi lever med alltmer accelererande klimatförändringar. Vi anser även att det måste finnas förståelse för de olika förutsättningar som föreligger för EU:s olika medlemsstater. Vi uppmanar därför Sveriges politiker att på nationell- och EU-nivå agera för den svenska föreningsmodellen och verka för att förslaget till det nya EU-direktivet 2009/125/EC får ett tillägg om undantag för scenkonstljus.

Stockholm 2018-12-17

Amatörteaterns Riksförbund, ATR
Sveriges Arbetarteaterförbund, ATF
Ung Teaterscen
Svenska Arbetarsångarförbundet
Ax – Kulturorganisationer i samverkan

Frågor besvaras av: Zacharias Östman, ordf@arbetarteater.nu